

ZADÁNÍ

Stěžovatel (k Evropskému soudu pro lidská práva) je vlastníkem a šéfredaktorem místního týdeníku „Komu i Czemu“, ve kterém v srpnu 2004 zveřejnil článek s názvem „Elegantně zabalené lejno“. Obsahem článku byla kritika starosty a úředníků místní samosprávy za projekt křepelčí farmy, jehož cílem mělo být snížení vysoké nezaměstnanosti v regionu. Novinový článek označoval starostu a dva úředníky, kteří tento projekt připravovali, posměšnými výrazy jako „hlupák“, „nedůvtipný šéf“, „přiblblý úředník“, „pozér“ a „populista“. Starosta a úředníci podali v reakci na článek proti stěžovateli soukromou obžalobu pro urážku.

Okresní soud při zkoumání obžaloby poznamenal, že v daném případě došlo ke střetu ústavně chráněných práv, a to svobody projevu a práva každého občana na ochranu jeho dobrého jména. Soud dále konstatoval, že jednání stěžovatele bylo v tomto případě očividným zneužitím svobody projevu. Shledal proto stěžovatele vinným z trestného činu urážky spáchané prostřednictvím sdělovacích prostředků a uložil mu peněžitý trest ve výši 10 000 zlotých (2 630 EUR). Rozsudek byl následně potvrzen soudem vyšší instance.

Jde o hodnotový soud (názor, hodnocení) nebo skutkové tvrzení (fakta)?

Jaká základní práva jsou zde v kolizi?

Stěžovatel (vlastník a šéfredaktor týdeníku) se rozhodl bránit proti rozhodnutí vnitrostátních soudů před Evropským soudem pro lidská práva ve Štrasburku. Zvažte možné argumenty na jeho obranu i proti němu.

Zkuste aplikovat kritéria Axel-Springer testu na daný případ.

Jak byste jako soudce Evropského soudu pro lidská práva rozhodli?

ŘEŠENÍ – zkráceně z rozsudku Evropského soudu pro lidská práva *Ziemiński proti Polsku*:

Senát čtvrté sekce Soudu rozhodl pěti hlasy proti dvěma, že odsouzením novináře v trestním řízení za urážku v souvislosti se zveřejněním kritického článku používajícího posměšné výrazy o starostovi a úřednících místní samosprávy **došlo k porušení svobody projevu chráněné článkem 10 Úmluvy.**

Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud podotkl, že odsouzení stěžovatele a uložený trest představovaly zásah do výkonu jeho svobody projevu, který:

- 1) **byl zákonný**, jelikož se opíral o trestní zákon,
- 2) **sledoval legitimní cíl**, který představovala ochrana dobrého jména nebo práv jiných.

Při posuzování

3) **nezbytnosti zásahu** v demokratické společnosti Soud zdůraznil, že **článek** stěžovatele kritizující projekt křepelčí farmy **se zabýval výkonem místní samosprávy a komentoval bezesporu záležitost veřejného zájmu.** Jednalo se tedy o oblast, ve které musí být jakákoli omezení svobody projevu vykládána úzce.

Soud dále připomněl zásady vztahující se k míře kritiky, kterou lze v případě starosty a úředníků považovat za přijatelnou. Z ustálené judikatury vyplývá, že **u volených politiků, kterým byl i starosta, jsou meze přijatelné kritiky širší než u soukromých osob.**

V případě úředníků místní samosprávy tedy Soud uvedl, že stejně jako u politiků je u nich míra přijatelné kritiky oproti soukromým osobám **vyšší**, avšak není stejná jako u politiků. To je dáno skutečností, že úřední osoby nevystavují samy sebe přísné kontrole každého svého slova či jednání v takovém rozsahu jako právě politici.

Soud dále uvedl, že při hodnocení, zda stěžovatel překročil míru přijatelné kritiky, je třeba přihlídnout **ke kontextu a cíli celého textu, jakož i k jeho satirické a ironické povaze.** Podle Soudu vnitrostátní soudy tyto aspekty článku dostatečně nezohlednily, přičemž **zmíněné výrazy použité v celkovém kontextu článku se pohybovaly v mezích přijatelné nadsázky.** Satira je formou uměleckého projevu a společenské kritiky, pro kterou jsou nadsázka a přehánění neodmyslitelné a která může provokovat.

Konečně Soud uvedl, že při hodnocení přiměřenosti zásahu je nutné vzít v úvahu i **povahu a závažnost uloženého trestu.** Připomněl, že využití trestněprávních sankcí v případech urážky není samo o sobě nepřiměřené, je ovšem nutné hodnotit povahu a závažnost uložených trestů, které nesmí odrazovat média od účasti na debatě o otázkách veřejného zájmu. V projednávané věci byl stěžovateli uložen peněžitý trest a povinnost nahradit náklady řízení v celkové výši 3 385 eur. Soud rozhodl, že **vnitrostátní soudy neuvedly relevantní a dostatečné důvody, kterými by odsouzení stěžovatele za urážku a uložený trest odůvodnily.**

Zásah do stěžovatelova práva na svobodu projevu tak byl **nepřiměřený sledovanému cíli, nebyl nezbytný v demokratické společnosti a došlo k porušení článku 10 Úmluvy o ochraně lidských práv.**

Oddělené stanovisko v rozsudku (= jinak také „disent“, „odlišné“ nebo „nesouhlasné stanovisko“):

Dva soudci podotkli, že většina se dostatečně nezabývala mírou urážlivosti pojmů, které autor v článku použil. Upozornili, že výrazy je nutné vnímat **v konkrétním jazykovém a kulturním kontextu,** přičemž pouze rodilý mluvčí je schopen posoudit značnou urážlivost některých výrazů. K rozhodování jsou proto mnohem lépe vybaveny vnitrostátní soudy než Soud. Soudci zpochybnili i závěr o satirické

povaze textu. Podle nich, i kdyby se skutečně o satiru jednalo, nelze mít za to, že tento literární žánr ospravedlňuje neomezené použití jakýchkoli urážlivých výrazů.